

Tenon kalatalousalue
Deanu guolledoalloguovlu

Tenon kalatalousalue
Äimäjoentie 2
99980 Utsjoki

LAUSUNTO
15.1.2024

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30, 00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo.mmm@gov.fi

Asia:

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn kalastussäännön muuttamisesta sekä Tenon kalastussopimuksen voimaansaattamisesta koskevan lain muuttamisesta

Viite: Lausuntopyyntö 22.12.2023 VN/2935/2020, VN/2935/2020-MMM-107

Lausuntona esitämme:

Tenon kalatalousalue ei hyväksy lausunnolla olevaa kalastussääntöä ja siihen liittyvää voimaansaattamislakia, koska sääntöneuvotteluissa ei ole saavutettu valtioneuvoston asettamia tavoitteita. Keväällä 2020 valtioneuvosto asetti neuvotteluvaltuuskunnan ja asetti myös neuvotteluille kaksi päätavoitetta: Tenon lohikantojen elvyttäminen ja edistää saamelaisten oikeuksien toteutumisen. Myös Norjan hallitus lausui ennen neuvotteluja tavoitteeksi saamelaisten oikeuksien vahvistamisen. Kuitenkaan nämä tavoitteet olivat vain sanahelinää ja tästä syystä Tenon kalatalousalue vetäytyi yhdessä Suomen saamelaiskäräjien kanssa neuvotteluista joulukuussa 2022. Lisäksi Tenon kalatalousalueen mielestä tässä neuvotteluprosessissa ei ole riittävästi otettu huomioon kansainvälisen merioikeusyleissopimuksen kutuvaltioperiaatetta, kun sallitaan Norjan harjoittaa sen vuono- ja rannikkoalueilla tapahtuvaa Tenon lohikantoihin kohdistuvaa kalastusta. Lausunnolla olevassa kalastussäännössä saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien edistäminen on lähinnä kosmeettista ja tätä kalatalousalue ei voi hyväksyä, koska lohenkalastus Tenojoessa on olennaista osaa saamelaiskulttuuria. Tenon kalatalousalueen mielestä saamelaiset kalastusoikeuden haltiat pitää nostaa erilliseksi kalastajaryhmäksi, joilla olisi vähäinen mahdollisuus kalastaa lohta. Näitä saamelaisten kalastuskulttuurin turvaamisen keinoja kalatalousalueen edustajat ovat esittäneet 6 artiklan neuvotteluissa useamman vuoden ajan ja nämä esitykset olisivat aiheuttaneet maksimissaan 10 prosentin kalakuolevuuden vaarantamatta lohikantojen elpymistä. Näihin em. räikeisiin saamelaisten kalastusoikeuden haltioitten oikeuksien heikentämisiin vedoten yhdymme oikeusministeriön neuvottelemaan virkamiehen Yrsa Nymanin erivään mielipiteeseen, jonka hän jätti 29.6.2023 uudesta kalastussääntöehdotuksesta.

Tenon kalatalousalue vaatii, että asia pitää käsitellä eduskunnassa perustuslain säätämisjärjestyksen mukaisesti, koska lausunnolla oleva kalastussääntö ja siihen liittyvä voimaansaattamislaki rajoittaa voimakkaasti perusoikeuksia (saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksia, omaisuudensuojaa ja vastuu ympäristöstä) ja näin ollen asia on perusoikeuksien kovaa ydintä.

Lisäksi Tenon kalatalousalue huomauttaa puutteellisesta vaikutuksien arvioinnista, joka auttaisi tunnistamaan riskit uuden säännön vaikutuksesta alueen ihmisiin ja luontoon.

3§ Rajajokiosuuden kalastajaryhmät

Tenon kalatalousalueen mielestä saamelaiset omana kalastajaryhmänä olisi oikeasuhtainen ratkaisu ja aitoa saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien edistämistä, jota myös kalatalousalueen- ja saamelaiskäräjien edustajat esittivät valtuuskunnassa.

5§ Lohenkalastuksen säätely

Kalastussääntö nykymuodossaan tarkoittaisi lohenkalastuksen kieltämistä vähintään seitsemäksi vuodeksi. Kalatalousalue vaatii tarkastamaan jokikohtaiset kutukantatavoitteet, koska vesistön muuttuessa poikastuotantoalueet muuttuvat myös.

7§ Kalastuslupaluokat

Samat perusteet kuin 3§.

14§ Vapakalastuskausi muun kuin lohen ja merinierian kalastukseen

Kalatalousalueen mielestä kalastuskausi olisi oltava elokuun loppuun saakka

19§ kielletyt vapakalastusalueet

kohta 5) jokiuoman poikki seuraavilla alueilla:

Alaköngas-Bildam

Borsejohka-Levajoen suu:

Tenon kalatalousalue vaatii kyseisen kohdan poistamista, koska näille kieltoalueille ei ole mitään tieteellistä näyttöä, että ne olisivat välttämättömiä.

21§ Kudottujen pyydysten käytön määrällinen rajoitus

Kalatalousalue ei hyväksy tätä rajoitusta, koska tällä heikennetään kalastusoikeuden omistajien mahdollisuutta harjoittaa kalastusta. Vuoden 2016 kalastussäännössä on mahdollista käyttää kahta pyydystä samanaikaisesti.

26§ Pato

Tenon kalatalousalue esittää, että padossa olisi vain yksi joddu (koukkuverkko).

35§ Kyttyrälohen kohdennettu pyynti

Tenon kalatalousalueen mielestä kalastussääntöluonnoksessa oli paremmin kirjattu tämä asiakohta. Varsinkin viimeinen momentti ”Jos pyynti estää lohennousun kokonaan tai merkittävästi rajoittaa sitä, on saatava toisen osapuolen toimivaltaisen viranomaisen hyväksyntä luvan myöntämiselle.” Tämä pykälä on tärkeä, jotta ei toistuisi viimekesän Seidaholmenin poikkipato kokeilut, jolla oli suuret negatiiviset vaikutukset lohennousulle.

40§ Poikkeus yksittäisistä toimenpiteistä

Tenon kalatalousalueen mielestä näistä luvista päättävältä olisi annettava paikalliselle organisaatioille, eli Tenon kalatalousalueelle. Tämä vahvistaisi saamelaiskulttuuria ja lisäisi saamelaisten itsemääräämisoikeutta.

Tenon kalastussopimuksen voimaansaattamisesta koskevan lain muuttaminen

Tenon kalatalousalue näkee positiivisena kehityssuuntana, että paikallisorganisaatioita osallistetaan yhä enemmän kalastuksen säätelyyn (2§ 3 mom ja 3§ 3 mom 5 a§). Kuitenkin tähän työskentelyyn on MMM varattava riittävät taloudelliset resurssit.

Lisäksi Tenon kalatalousalue esittää 10§ ja 12§ 7 momentista muutettavaksi siten, että Maanmittauslaitos toimittaa kalatalousalueelle ennen kalastuskauden alkua tiedot alueen kiinteistöjen omistajista, heidän kotikunnistaan sekä kalastusoikeuden määrästä kiinteistöittäin. Lisäksi seuraava teksti olisi säilytettävä: Tämän jälkeen tapahtuneita muutoksia omistussuhteissa ei oteta huomioon kalastuskauden kuluessa. Eli teksti säilyisi samanlaisena, kuin se oli käytössä kesällä 2023

Muista asiakohdista Tenon kalatalousalueella ei ole lausuttavaa.

Utsjoella 15.1.2024

hallituksen puheenjohtaja

Mika Aikio